

Polen

1 Warschau, Mazovië, Łódź en het hoogland van Lublin	127
2 Warmië, Mazurië en Podlachië	219
3 Krakau en omgeving	267
4 Klein-Polen en de Karpaten	341
5 Silezië en de Sudeten	409
6 Groot-Polen	461
7 Pommeren	497

Inhoud

Niet te missen8

**Hoogtepunten
van Michelin** 12

Reisplanner20

Met het gezin26

DE REIS VOORBEREIDEN

Naar Polen30

Voor het vertrek32

Polen van A tot Z38

Reistips46

Evenementen48

Boeken, films
en series50

Andrey Danilovich/Getty Images Plus

nimmid/Getty Images Plus

MEER WETEN OVER POLEN

Polen vandaag56

Tradities en
levenskunst63

Natuur en landschap71

Geschiedenis79

Kunst en architectuur96

Cultuur112

STEDEN EN BEZIENSWAARDIGHEDEN

1 Warschau, Masovië, Łódź en het hoogland van Lublin

Warschau	128
Łódź.....	184
Kazimierz Dolny	195
Lublin	201
Zamość	211

2 Warmië, Mazurië, en Podlachië

Oerbos van Białowieża.....	222
Białystok.....	227
Nationaal Park van de Biebrza	230
Suwałki.....	234
De Mazurische meren.....	238
Kętrzyn.....	249
Lidzbark Warmiński.....	253
Olsztyn.....	254
Kanaal Ostróda-Elbląg.....	260
Frombork.....	262

3 Krakau en omgeving

Krakau	268
Concentratiekamp Auschwitz	326
De Poolse Jura	331
Częstochowa	337

4 Klein-Polen en de Karpaten

Bochnia	344
Tarnów.....	347
Kielce	351
Sandomierz	357
Kasteel Łańcut.....	361
Przemyśl.....	363
De Bieszczady	367
Krynica en de Beskiden.....	378
Zakopane	384
De Tatra	394
De westelijke Beskiden.....	404

5 Silezië en de Sudeten

Katowice.....	410
Pszczyna.....	420
Opole	423
Wrocław.....	426
Kłodzko en omgeving	443
Legnica.....	451
De kerken van Świdnica en Jawor	453
Jelenia Góra	454
Nationaal Park Karkonosze.....	457

6 Groot-Polen

Kalisz.....	462
Poznań.....	465
Gniezno	479
Biskupin	482
Toruń.....	485

7 Pommeren

Gdańsk	498
Nationaal Park Słowiński	540
Kasteel Malbork	544
Szczecin.....	548

Register	560
----------------	-----

Kaarten en plattegronden	573
--------------------------------	-----

Woordenlijst.....	omslag
-------------------	--------

 Raadpleeg voor iedere plaats ons adresboekje

Niet te missen

Wieliczka

De duizend jaar oude zoutmijn heeft Krakau rijk gemaakt. Het is een ondergronds doolhof van honderden kilometers gangen, waarlangs in de loop der eeuwen standbeelden, een kapel en een sanatorium zijn verzezen.

Zie blz. 309.

Gatsi/Getty Images Plus

EdwardShtern/Getty Images Plus

De Tatra

De Tatra is het hoogste bergmassief van de westelijke Karpaten en een natuurlijke grens tussen Polen en Slowakije. En niet te vergeten een paradijs voor wandelaars en wintersporters! **Zie blz. 394.**

Alpineguide/Alamy/hemis.fr

Krakau

De hoofdstad van het middeleeuwse koninkrijk Polen heeft de Tweede Wereldoorlog ongeschonden overleefd en is nu een elegante culturele trekpleister én een moderne universiteitsstad. **Zie blz. 268.**

Nationaal Park van de Pieniny

De schitterende natuur is de op één na grootste troef van dit berggebied, want het absolute hoogtepunt is het wilde water van de Dunajec. Waar overigens wel op wordt gevaren... met vlotten! **Zie blz. 401.**

Patryk_Kosmider/Getty Images Plus

Poike/Getty Images Plus

Gdańsk

De vroegere Hanzestad Dantzig, die na de verwoestingen van 1944 voor een groot deel werd herbouwd, bezit nog een paar indrukwekkende herinneringen aan haar roemrijke maritieme verleden, zoals een hijskraan uit de 14de eeuw. **Zie blz. 498.**

Hoogtepunten van Michelin

Een lantaarnopsteker in Wrocław
S. Levesque/Alamy/hemis.fr

♥ **Volg het spoor** van Copernicus door Frombork, waar de beroemde astronoom een groot deel van zijn leven heeft gewoond en ook zijn laatste rustplaats vond. **Zie blz. 262.**

De oscypek, een amberkleurig kaasje
mariusz_prusaczyk/Getty Images Plus

♥ **Proef** de oscypek van Zakopane, een heerlijk kaasje op basis van schapenmelk, dat vooral in de regio Podhale wordt geproduceerd. Je aankoop wordt vacuüm verpakt, zodat je de kaas makkelijk mee naar huis kunt nemen. **Zie blz. 392.**

♥ **Reserveer** een plaats in het Shakespeare-theater in Gdańsk, het enige Elizabethaanse theater buiten Groot-Brittannië, waar alles precies nog zo is als in de 16de eeuw – inclusief het comfort... **Zie blz. 517.**

♥ **Wandel** over het eiland Ostrów Tumski, in Wrocław, als de schemering valt en de lantaarnopstekers rondgaan om voor wat licht te zorgen. Romantischer kan haast niet! **Zie blz. 432.**

Middeleeuwse fresco's in het kasteel van Lublin

ArtMediaFactory/Shutterstock

Het oerbos van Białowieża

Aleksander/Getty Images Plus

TOP 5 Natuur

1. Oerbos van Białowieża (blz. 222)
2. De Bieszczady (blz. 367)
3. De Tatra (blz. 394)
4. Nationaal Park Słowiński (blz. 540)
5. De Mazurische meren (blz. 238)

♥ **Zwerf** door Mariensztat, de oude Warschause wijk aan de Wisła, waar de tijd heeft stilgestaan. **Zie blz. 147.**

♥ **Bekijk** de middeleeuwse fresco's in de Kapel van de Heilige Drie-eenheid in het kasteel van Lublin. Ze bedekken niet alleen alle muren, maar ook de gotische gewelven. **Zie blz. 203.**

♥ **Verken** de kastelen, uitzichtorens en verdedegingswallen langs de Route van de adelaarsnesten door het mooie heuvellandschap van de Poolse Jura. **Zie blz. 334.**

♥ **Observeer** de vogels in het Nationaal Park van de Biebrza, een van de laatste levende moerasgebieden in Europa. **Zie blz. 230.**

Reisplanner

8 dagen Warschau en omgeving

Route: 675 km vanuit Warschau

rustamank/Getty Images Plus

Warschau

Dag 1-2

Maak een keus uit de hoogtepunten: het Museum van Warschau (**blz. 138**), het Museum van de Geschiedenis van de Poolse Joden POLIN (**blz. 153**), de 'Boulevards' van de Wisła (**blz. 147**), het Paleis van Cultuur en Wetenschappen (**blz. 148**), enz.

Kazimierz Dolny

Dag 3

Rijd naar dit pittoreske stadje aan de Wisła, dat al door vele Poolse schilders werd vereeuwigd (**blz. 195**).

Zamość

GRACIELLADEMONNE/Shutterstock

Lublin

Dag 4-5

Bezoek de prachtige oude stad Lublin, waar kunst en geschiedenis hand in hand gaan, zoals in de gotische kapel van het kasteel, waar je unieke Russisch-Byzantijnse fresco's ziet (**blz. 203**). Volg ook de route van de Joden van Lublin (**blz. 206**) en ga tot slot naar concentratiekamp Majdanek (**blz. 207**).

Zamość

Dag 6

Trek oostwaarts naar het stadje Zamość, het 'Paua van het noorden' (**blz. 211**).

Łódź

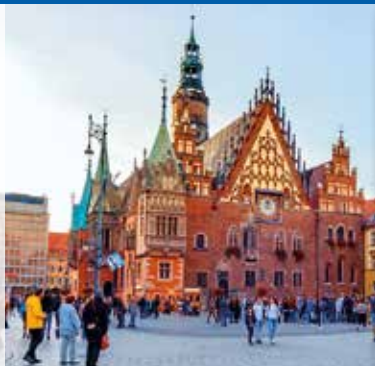
Dag 7-8

Sluit deze route af in de op een na grootste stad van Polen (**blz. 184**), waar de oude industriële complexen zijn omgetoverd tot cultuurtempels. *Tip: je kunt deze route ook per trein afleggen. Het traject van Zamość naar Łódź loopt wel via Warschau, maar duurt niet langer dan anderhalf uur.*

8 dagen Het westen: Neder-Silezië en Groot-Polen

Route: 800 km vanuit Wrocław

Antagaim/Getty Images Plus

Wrocław

Dag 1-2

Kijk rond in de vroegere Duitse stad Breslau (**blz. 426**), aan de Oder, dat een schitterende Rynek heeft en veel interessante musea.

Kłodzko en omgeving

Dag 3-4

Ga hier wandelen en kuren (**blz. 443**) en bezoek de Berengrot (**blz. 448**).

Świdnica en Jawor

Dag 5

Trek een dag uit voor de twee beroemde 17de-eeuwse kerken, de grootste houten religieuze bouwwerken van Europa (**blz. 453**).

Poznań

Dag 6-7

Breng een bezoek aan deze middeleeuwse maar toch dynamische stad (**blz. 465**) en maak de rondrit door de omgeving (**blz. 474**).

Gniezno en Biskupin

Dag 8

Rijd door naar het vredige stadje Gniezno (**blz. 479**), de bakermat van de Poolse staat, en dan naar Biskupin

(**blz. 482**), voor het interessante archeologische park.

*Tip: je kunt vervolgens terugkeren naar Wrocław of doorrijden naar Warschau (**blz. 128**) en daar de route van de linkerbladzijde volgen.*

Interieur van de kerk van Jawor
Wirestock/Getty Images Plus

Met het gezin

Michael Schroeder/Shutterstock

Kanoën in het Nationaal Park van de Biebrza

► Op bezoek bij de ridders.

Kasteel Malbork. Dit is het grootste kasteel van heel Europa! De ridders – grootmeesters van de Duitse Orde – hadden hier in de 14de en 15de eeuw hun hoofdkwartier. Nu is het een museum, waar je kunt zien hoe ze leefden. **Zie blz. 544.**

► Het verhaal van de draak.

Krakau. De Wawel-draak is de bekendste draak uit de Poolse volksverhalen. Hij werd verslagen door de schoenmaker Skuba, dus je kunt hem niet meer tegenkomen, maar er staat wel een metalen draak bij de ingang van de Drakengrot – die ook nog vuur spuugt! **Zie blz. 291.**

Een van de kabouters van Wrocław, gemaakt door Tomasz Moczek.

PaulSat/Schutterstock

Let op dit symbool:
het staat in deze gids
bij bezienswaardigheden
en activiteiten waar ook de
kinderen plezier aan hebben.

► Waar woont de wisent?

Nationaal Park Wolin. De Europese variant van de Amerikaanse bizon is de wisent. Je vindt een hele kudde van die gigantische dieren in de wisentboerderij in het oerbos van Białowieża, in het oosten van Polen. Daar leven ook herten, reeën en wilde zwijnen. **Zie blz. 555.**

 Ga na afloop naar Miedzyzdroje voor een verfrissende duik in de Oostzee (blz. 554).

► De lekkerste kruidkoek van Polen.

Toruń. In de twee koekmusea die de stad rijk is leer je alles over de geschiedenis van deze honingkoek met kruiden, inclusief het geheime recept! Maar nog veel belangrijker: je mag zelf kruidkoek bakken én proeven! **Zie blz. 492.**

► De oude en de nieuwe

dierentuin. Poznań. Je kunt kiezen uit een 'gewone' dierentuin en een gigantisch park met een kunstmatig meer, een treintje en dieren die in hun natuurlijke omgeving leven. **Zie blz. 474.**

► Door het park peddelen.

Nationaal Park van de Biebrza.

Tussen de moerassen kabbelt een rustige rivier, zodat je tegelijkertijd kunt kanoën en de mooiste vogels spotten. Een heerlijk dagje natuur voor het hele gezin! **Zie blz. 232.**

► De allermooiste poppenhuizen. Warschau.

Dit museum is een complete miniatuurwereld, waar jong en oud uren zoet zijn. **Zie blz. 149.**

😊 Als je toch in het Paleis van Cultuur en Wetenschappen bent, neem dan ook de lift naar de 30ste verdieping, voor het allermooiste uitzicht over de stad.

► Naar de ingewanden van de aarde. Silezië.

In Zabrze en Tarnowskie Góry, niet ver van Katowice, kun je verschillende mijnen bezoeken. Vaak zijn er rondleidingen, soms zelfs in een bootje over een ondergrondse rivier. **Zie blz. 413 en blz. 415.**

► Slimme zeemanskunsten.

Szczecin. In het Maritiem Wetenschapscentrum leer je zeemansknopen leggen, navigatie-instrumenten gebruiken, roeien, de windkracht meten en nog veel meer. Zelfs hoe je in een hangmat moet slapen, net als aan boord. **Zie blz. 552.**

► Kabouters zoeken. Wrocław.

In deze stad hebben zich meer dan 400 kleine mannetjes en vrouwtjes verstopt, op allerlei onverwachte plaatsen. Wie ziet ze het eerst? **Zie blz. 434.**

► Proefjes voor jonge onderzoekers. Łódź.

In een oude kolencentrale is het Wetenschaps- en technologiecentrum EC1 ingericht, waar je allerlei proefjes kunt doen en fascinerende dingen aan de weet komt. **Zie blz. 192.**

► De reuzerotsen in het reuzepark. Nationaal Park van de Tafelbergen.

De zwerfstenen in dit park zijn enorm: vaak wel 8 meter hoog. Het park zelf is ook enorm: het is een doolhof van maar liefst 21 ha. Maar de doorgangen tussen de stenen zijn juist heel smal, soms niet breder dan 20 cm... **Zie blz. 446.**

► Met de trein door een mijn. Bochnia.

En niet zomaar een mijn: een zoutmijn, waar de ondergrondse gangen en zalen helemaal in het zout zijn uitgehakt. Er rijdt een treintje doorheen, zodat je alles goed kunt bekijken, en er is een glijbaan van wel 140 m hoog! En je leert er natuurlijk alles over de zoutwinning, die hier 800 jaar geleden al begon. **Zie blz. 344.**

Wandelen tussen de zwerfstenen in het Nationaal Park van de Tafelbergen

Fotokon/Shutterstock

Polen van A tot Z

Ambassades en consulaten

Nederlandse ambassade

in Warschau: ul. Kawalerii 10
☎ +482 25 59 12 00. Let op: bel je vanuit Nederland? Bel dan met +31 247 247 247

De contactgegevens van de andere afdelingen van de ambassade en de honorair consuls vind je op www.netherlandsandyou.nl (informatie in het Engels).

Belgische ambassade

in Warschau: Ul. Senatorska 34 -
☎ + 48 22 551 28 00 - poland.diplomatie.belgium.be.

Arrensleewedstrijden

Deze traditionele Poolse wedstrijden worden gewoonlijk rond carnavaal gehouden in de Tatra en de Beskiden

Auto

👁 Zie ook 'Naar Polen: met de auto', blz. 31.

Alcohol in het verkeer

Alcohol achter het stuur is verboden. Wie een glaasje op heeft, hoe minimaal ook, loopt het risico te worden opgepakt inclusief een fikse boete. Bij een alcoholpromillage van 0,5 wordt de overtreding een misdrijf en loopt de bestuurder het risico van een gevangenisstraf tot twee jaar met onmiddellijke voorlopige hechtenis.

Boetes

Elke verkeersovertreding kan worden bestraft met een boete van PLN 100 tot PLN 500. Overtreders kunnen ook punten afgetrokken krijgen van hun rijbewijs, als het land van herkomst een punten-

rijbewijs heeft en daarover een overeenkomst heeft gesloten met de Poolse overheid.

Brandstof

In Polen zijn volop benzinestations te vinden. De meeste zijn dag en nacht geopend, met name die langs de hoofdwegen. Sommige zijn geopend van 6.00 tot 20.00 u, andere tot 22.00 u. Een liter benzine of diesel kost ongeveer PLN 6.

Documenten

Om in Polen te rijden, moet je altijd je paspoort en rijbewijs bij je hebben. De groene kaart is niet meer verplicht sinds Polen lid is van de Europese Unie.

Parkeren

De meeste steden zijn uitgerust met parkeermeters of parkeermeters die via een app werken. Kies 's nachts voor een afgesloten, bewaakte parkeerplaats (PLN 30).

Verhuur

Alle grote internationale autoverhuurbedrijven zijn in Polen vertegenwoordigd. Een auto huren kost tussen de PLN 125 en 400 per dag, afhankelijk van het model. Je mag met een huurauto in de aangrenzende landen rijden, behalve in de landen aan de oostgrens.

Verkeersborden

De verkeersborden zijn identiek aan die in West-Europa, maar Polen heeft ook nog enkele specifieke borden die in hoofdzaak te maken hebben met de bebouwde kom. Aan het begin van de bebouwde kom staat een bord met het silhouet van een stad. Als je de bebouwde kom uitrijdt, zie je hetzelfde bord staan, maar dan met een rode streep erdoor. Het bord

Afstanden in km tussen de belangrijkste steden

	Białystok	Krakau	Gdańsk	Łódź	Lublin	Olsztyn	Poznań	Warschau	Wrocław
Białystok	-	490	413	367	260	227	503	193	539
Krakau	490	-	597	242	295	508	450	296	275
Gdańsk	413	597	-	357	506	268	313	345	448
Łódź	367	242	357	-	261	315	221	139	208
Lublin	260	295	506	261	-	373	477	166	433
Olsztyn	227	508	268	315	373	-	330	218	466
Poznań	503	450	313	221	477	330	-	312	168
Warschau	193	296	345	139	166	218	312	-	352
Wrocław	539	275	448	208	433	466	168	352	-

waarop een meisje met een ballon staat, geeft een plaats aan waar veel kinderen oversteken.

Verkeersregels

De voorrangsregel voor rechts is in Polen echter niet altijd van toepassing. Vergeet in de stad ook niet dat trams altijd voorrang hebben.

Maximumsnelheid – 50 km/u einde bebouwde kom, 90 km/u op provinciale wegen, 130 km/u op de snelweg. Voor personenauto's met een caravan geldt een maximum van 70 km/h.

Autoverlichting – Het is het hele jaar door verplicht om je autolichten dag en nacht aan te hebben.

Veiligheidsvoorschriften – Het dragen van veiligheidsgordels is verplicht en kinderen tot 12 jaar mogen niet zonder veiligheidzitje worden vervoerd. Mobiel bellen tijdens het rijden is alleen toegestaan met een handsfree-voorziening. Een brandblusser en een gevarendriehoek zijn voor alle voertuigen verplicht.

Wegennet

Polen heeft een vrij goed wegennet, maar de kwaliteit van de wegen

varieert nogal. De A-wegen (ook wel met een E aangeduid) leiden vanuit de stedelijke gebieden van Warschau en Krakau naar diverse richtingen. Twee lange trajecten verbinden van noord naar zuid Łódź met Bielsko-Biała (via Częstochowa en Katowice) en van west naar oost de Duitse grens met Krakau (via Wrocław en Katowice). De rest van het wegennet bestaat uit smalle wegen en nationale tweebaanswegen (aangeduid door de letter A plus een nummer als het internationale wegen betreft).

Vrachtauto's en landbouwvoertuigen zijn lastig in te halen en zorgen dan ook voor veel vertraging. Je zult gemiddeld dus langer over een bepaalde afstand doen dan je op basis van het aantal kilometers zou verwachten. Het traject Warschau-Mazurische meren (ongeveer 240 km) vergt doorgaans meer dan 4 uur.

Elektriciteit

De Poolse stopcontacten, die lijken op die bij ons, leveren elektriciteit met een spanning van 220 V en een frequentie van 50 Hz.

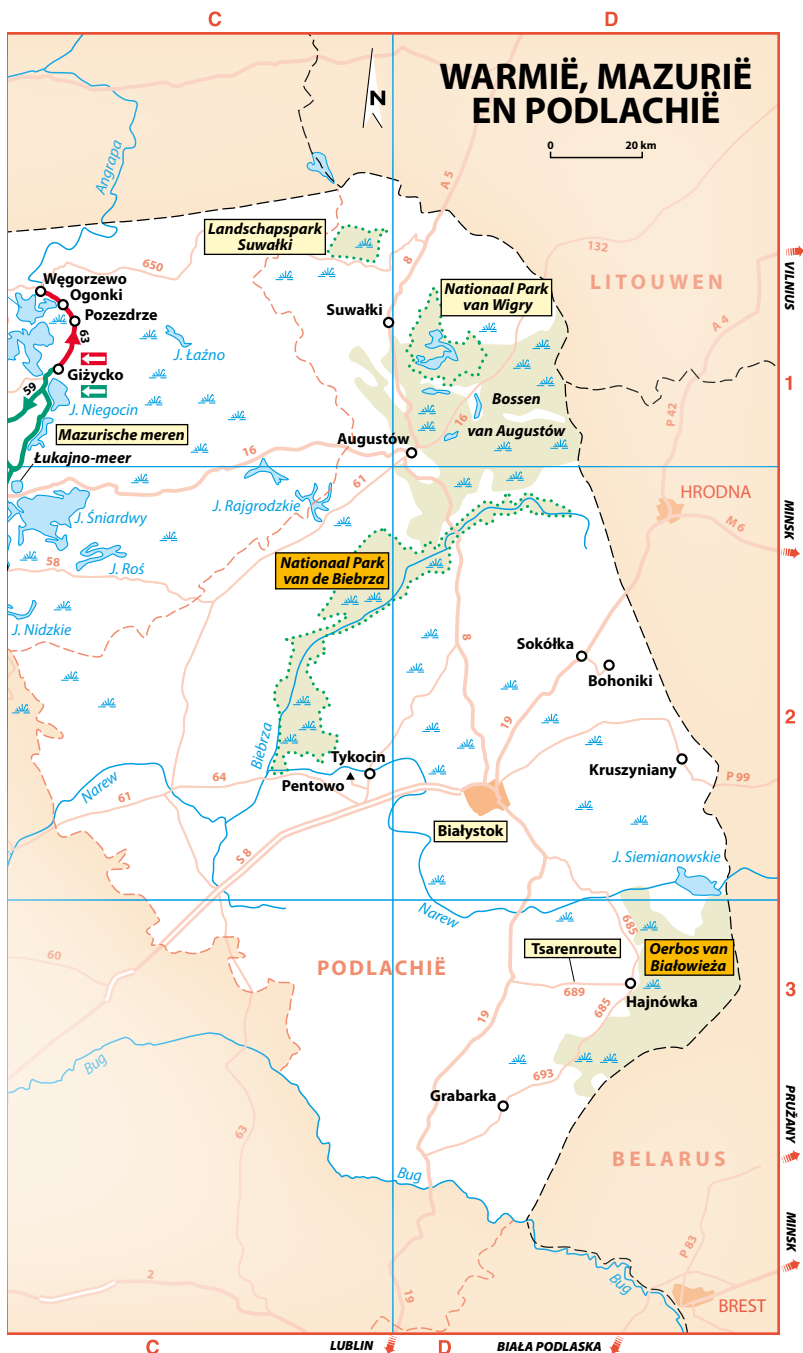
De kathedraal van Frombork, die boven de Baltische Zee uittorent
castenoid/Getty Images Plus

Warmië, Mazurië en Podlachië

MICHELINKAART 720

100 km ten zuidoosten van Białystok: Oerbos van Białowieża★★	222
195 km ten noordoosten van Warschau: Białystok★	227
60 km ten noordwesten van Białystok, tussen Łomża en Augustów: Nationaal Park van de Biebrza★★	230
280 km ten noordoosten van Warschau: Suwałki	234
65 km ten oosten van Olsztyn: De Mazurische meren★	238
92 km ten noordoosten van Olsztyn: Kętrzyn	249
50 km ten noorden van Olsztyn: Lidzbark Warmiński★	253
200 km ten noorden van Warschau, 180 km ten zuidoosten van Gdańsk: Olsztyn★	254
36 km ten westen van Olsztyn: Kanaal Ostróda-Elbląg★★	260
94 km ten oosten van Gdańsk en 32 km ten noordoosten van Elbląg: Frombork★★	262

Oerbos van Białowieża ★★

Puszcza Białowieska

Onder toezicht van wetenschappers uit de hele wereld is in het oerbos van Białowieża de deur voor bezoekers mondjesmaat op een kier gezet, want drukke tweevoeters zijn niet bepaald welkom in dit uitgestrekte gebied van grote ecologische waarde. Nu is dit het domein van de Europese bizon of wisenten, wolven en bevers. Lange tijd werd er op ze gejaagd door koningen en tsaren, maar nu worden deze dieren – en ook hun habitat – als kostbare edelstenen beschermd en bewaakt.

Ligging

Provincie Podlachië

REGIOKAART D3 (BLZ. 220-221) – KAART VAN HET PARK (BLZ. 224) – *Michelin*kaart 720 D17.

Aanraders

De route die de tsaar nam om naar Białowieża te gaan.

Planning

Een dag voor het verkennen van de toegankelijke zones van het park. Het oerbos buiten het park is vrij

toegankelijk. De route van de tsaar vergt een halve dag.

Met het gezin

Als je het wisentenreservaat en het Natuurhistorisch Museum bezoekt, heb je de grootste kans om wisenten te zien. De kinderen zullen onder de indruk zijn.

Praktisch blz. 226

Adresboekje blz. 226

Wandelen

KAART VAN HET PARK (BLZ. 224)

★★ Park van het oerbos van Białowieża

Bezichtiging van het park is alleen mogelijk vanuit het dorp Białowieża, waar je alle nodige inlichtingen kunt krijgen bij het toeristenbureau.

Streng beschermd reservaat Orłówka

Het reservaat van Orłówka geldt als oerbos, omdat het nooit door de mens is ontgonnen. Deze zone is het meest beschermde deel van het park en wordt begrensd door de rivieren de Hwoźna in het noorden en de Narewka in het westen, en door Wit-Rusland in het oosten. Helaas voor de bezoekers is een groot gedeelte verboden terrein voor het publiek (4750 ha).

Bezichtiging – *Het reservaat is toegankelijk via het paleispark, in het centrum van Białowieża. Neem de straat links van de bakstenen orthodoxe kerk.*

 Een erkende gids is verplicht. Het traject van 7 km, ongeveer 3 uur (gemakkelijk) lopen over vlak en soms drassig terrein, biedt een overzicht van de natuur-

lijke rijkdom van het oerbos met ruim 40 m hoge en 450 jaar oude eiken, en met moeraslanden met sterke en soms omgevallen sparren. Vroeger werden die als bijenkorf gebruikt door bijenhouders die zich niets aantrokken van het verbod van de tsaar om in dit gebied te komen.

Reservaat van Hwoźna

Dit gebied ten westen van de rivier de Narewka en ten noorden van de Hwoźna beslaat een oppervlakte van meer dan 50.000 ha. Omdat het is geëxploiteerd door de mens heeft het zijn karakter van oerbos verloren. Er is geen bijzondere natuur zoals in het reservaat van Orłówka, maar het blijft een mooi gebied voor wandelingen. Het is toegankelijk via het dorp **Narewka**. Er zijn veel gemarkeerde routes voor wandelaars en fietsers uitgezet, en 's winters kun je er langlaufen. Dit zijn de concessies aan het publiek, maar dat moet zich wel houden aan de regels die de natuur beschermen.

Dierentpark en wisentenreservaat (REZ POKAZOWY ZWIERZĄT)

Als je uit Hajnówka komt, ligt het reservaat links van de route, 2 km voor Białowieża - ☎ 85 681 29 01 - www.bpn.com.pl - 9.00-17.00 u; half okt. - half april: dag. beh. ma 9.00-16.00 u - vanaf PLN 20.

👤 Wie van woeste natuur en weidse vlaktes houdt, zal zich misschien teleurgesteld voelen. Maar hoe het ook zij, dit reservaat is ongetwijfeld de beste oplossing als je een wisent, een wolf of een hert wilt zien. De kleine Poolse paarden die tarpans heten, lopen hier ook rond.

De Europese bizon of wisent

Deze machtige herbivoor, die tot 900 kg weegt en een schofthoogte van 1,80 m haalt, is het meest imposante dier in Europa. Het was een geliefde jachtbuit voor tsaren en Poolse koningen, waardoor de wisent sinds de 16de eeuw werd beschermd: op illegale jacht stond de doodstraf. Tot de Eerste Wereldoorlog waren jacht en voortplanting met elkaar in evenwicht. Daarna nam de populatie drastisch af door stroperij en oorlogsgeweld. In de jaren 1920 inventariseerden wetenschappers die zich bezighielden met de **herintroductie van de wisent** de natuurlijke rijkdommen van het bos. Tegenwoordig staan het oerbos van Białowieża en zijn Wit-Russische tegenhanger op de Werelderfgoedlijst. In het Poolse en Wit-Russische woud leven circa 700 wisenten.

★★ Natuurhistorisch museum van het park van Białowieża

(MUZEUM PRZYRODNICZO LEŚNE BIAŁOWIESKIEGO PARKU NARODOWEGO)

Park Pałacowy - ☎ 85 681 29 01 - www.bpn.com.pl - dag. beh. ma 9.00-16.00 u - PLN 16, audiogids inbegrepen.

👤 Dit museum ligt in een 50 ha groot park waarin vroeger een buitenverblijf van tsaar Alexander II stond. Dit is in 1944 verwoest, maar er resteren nog houten paviljoens en boerengebouwen die nu worden gebruikt door het parkpersoneel. Het museum is een groot gebouw met een toren. Vanaf de top heb je uitzicht over het woud. Door middel van opgezette dieren en films kun je kennismaken met allerlei diersoorten. Ook zie je hoe de jacht er in het verleden werd beoefend en hoe waardevol het beschermende werk is dat de biologen hebben verricht.

In de omgeving

Hajnówka KAART VAN HET PARK (HIERNAAST)

Dit dorpje, dat zijn prille bestaan aan de houtindustrie dankt, markeert de toegang tot het oerbos van Białowieża. Het sterk orthodoxe en Wit-Russische karakter van het dorp blijkt uit de grote **kerk** met zijn moderne lijnen, die is gebouwd in 1982 (*Ul. Ks. A. Dziewiatowskiego*). Er is ook een klein **museum** dat gewijd is aan de Wit-Russische cultuur (*Ul. 3 Maja 42* - ☎ 85 682 28 89 - www.muzeumbialoruskie.pl - ma-vr 8.00-16.00 u - PLN 20).

Toeristentreintje - ☎ 693 337 290 - www.hajnowka.bialystok.lasy.gov.pl - mei-sept.: 9.00, 13.00, dagen variëren per maand, raadpleeg de website - PLN 50. Een spoorlijn verbindt Hajnówka met het houthakkersdorp Topiło. Het station ligt aan de rand van Hajnówka, aan de weg naar Białowieża tegenover de begraafplaats. Volg de borden 'Kolejki Leśne w Puszczy Białowieskiej'. Met dit treintje krijg je weer een ander beeld van het bos. Tijdens de route (11 km) stop je onderweg om het bos en de karakteristieke flora te leren kennen.

★ Tsarenroute (CARSKA DROGA) REGIOKAART D3 (BLZ. 220-221)

🕒 Ongeveer 30 km.

De route loopt van Hajnówka naar Bielsk Podlaski via de dorpen Nowe Berezowo, Czyże, Łoknika, Pasynki en Widowo. Het was de weg die de tsaren met hun gasten namen als ze op hun indrukwekkende bizonjacht gingen. In alle dorpen waar zij doorheen trokken, moesten de inwoners de weg met fakkels verlichten. Tegenwoordig liggen er, ver van de pracht en praal van de tsaren, kleine dorpjes met **orthodoxe kerken**, vaak verrassend van vorm en kleur. De route eindigt in

Bielsk Podlaski, waar kerken staan die vanwege hun kleuren en iconen zeer beroemd zijn. De iconentraditie is er nog zeer levend dankzij de School voor Iconentechniek, de enige van Polen.

Grabarka REGIOKAART D3 (BLZ. 220-221)

► 58 km ten zuidwesten van Hajnówka via de wegen 685 en 693.

Grabarka wordt in de volksmond wel 'het Częstochowa van de orthodoxen' genoemd; het is al zeven eeuwen een belangrijk bedevaartsoord en een belangrijke religieuze plek voor de orthodoxe gelovigen (meer dan 1 miljoen in Polen). De houten kerk uit de 19de eeuw werd in 1990 verwoest door brand en is vervangen door een nieuwe kerk. Ernaast ligt de spectaculaire **Pelgrimsberg**, die bedekt is met duizenden kruisen, neergelegd door de gelovigen. Verder staan er een kleine kerk en een orthodox nonnenklooster. Ieder jaar op 19 augustus komen meer dan honderdduizend pelgrims uit heel Europa naar Grabarka toe voor het feest van de Transfiguratie.

i Praktisch

Inlichtingen

Toeristenbureau PTTK –

Kolejowa 17, Białowieża - ☎ 85 681

22 95 - www.pttk.bialowieza.pl.

Gidsen, verhuur van verrekijkers, paarden, koetsen en fietsen.

Aankomst en vertrek

Om je van stad naar stad te verplaatsen, rijden er geregeld bussen tussen Białowieża en Białystok, Bielsk Podlaski en Hajnówka.

📍 Adresboekje

Uit eten

Doorsneeprijzen

Restauracja Carska – Ul. Stacja

Towarowa 4 - ☎ 60 224 32 28 -

www.carska.pl - keuken doorlo-

pend geopend - hoofdgerecht

PLN 98/158. Zowel de aankleding

als de gerechten die worden ge-

serveerd, zijn smaakvol. Probeer

de steur of de wildgerechten. De

Franse rode wijn krijgt hier alle aan-

dacht. Er zijn ook kamers en appar-

tementen te huur (vanaf PLN 380).

Overnachten

Doorsneeprijzen

Pensjonat 'Siolo Budy' – Budy 41 -

Gehucht 'Budy' in Białowieża -

☎ 85 681 29 78 - [www.sioło-budy.](http://www.sioło-budy.pl)

pl - ✂ 📺 - 80 kamers PLN 320 🍽 -

3 nachten minimaal. Ideaal om van

hieruit de woudloper te spelen. Het

gehucht is een combinatie van een

padvinderskamp en een buitenhuis.

Wat meer luxe

Hotel Żubrówka – Ul. Olgi

Gabiec 6 - ☎ 85 682 94 00 - [www.](http://www.hotel-zubrowka.pl)

hotel-zubrowka.pl - ♿ ✂ 📺 🍽 📺 -

110 kamers PLN 381/1000 🍽.

Een luxueus Best Western-hotel

voor wie meer hecht aan comfort

dan aan de sfeer van het bos.

Białystok ★

Białystok is de hoofdstad van Podlachië. Na de industriële revolutie was het een vlaggenschip van de Poolse industrie, met name de textielindustrie. Hoewel de stad is aangelegd rond een barok paleiscomplex en een katholieke kathedraal van rode baksteen, heeft Białystok geen eenduidige cultuur. Het ligt op een kruispunt tussen het katholicisme en de orthodoxe wereld, maar wordt ook bevolkt door afstammelingen van Tataarse ruiters, die nog altijd de islam aanhangen.

📍 Ligging

295.000 inw. – Provincie Podlachië

REGIOKAART D2 (BLZ. 220-221) –
Michelinkaart 720 D16.

😊 Aanraders

De paleizen van de eigenaren van de textielfabrieken die de stad in de 19de eeuw welvaart brachten.

🕒 Planning

Trek een halve dag uit om Białystok te bezichtigen en neem een halve dag extra om het spoor van de Tataren te volgen, in de omgeving van de stad.

📍 Praktisch blz. 229

📍 Adresboekje blz. 229

Wandelen

Het stadscentrum

★ Kathedraal van Maria-Tenhemelopneming

(BAZYLKA MNIEJSZA WNIEBOWZIĘCIA NMP)

De bonte, 72,5 m hoge torens rijzen op aan het westelijke uiteinde van de Ulica Lipowa. Dit indrukwekkende neogotische gebouw van rode baksteen werd tussen 1900 en 1905 gebouwd als een bijgebouw van de zogeheten 'witte' barokke kerk uit 1627.

★ Branicki-paleis (PAŁAC BRANICKICH)

Jana Kilińskiego 1 (aan de andere kant van de Ulica Lipowa) - ☎ 85 748 54 67 of 85 748 54 05 - di-vr 10.00-17.00, za, zo 9.00-17.00 u - PLN 14.

Het oorspronkelijke gebouw werd in de Tweede Wereldoorlog verwoest, evenals een groot deel van de stad, en het huidige is dan ook totaal herbouwd. Het draagt de naam van de familie die het 'Versailles van Podlachië' in de loop van enkele generaties vormgaf. Nadat het in de 18de eeuw was voltooid, werd het paleis het middelpunt van een hof met kunstenaars en geleerden dat Białystok tot een volwaardige aristocratische residentie maakte. De koningen van Polen en later keizer Jozef II van Oostenrijk verbleven er. Tegenwoordig herbergt het de medische universiteit.

Binnen zijn enkele zalen en de kapel te bezichtigen. Een groot park, deels in Franse, deels in Engelse stijl, leidt naar de **Planty**. Dit park is aangelegd op de voormalige stadswallen en leidt op zijn beurt naar een beschermd groen gebied dat Las Zwierzyniecki wordt genoemd.

Loop oostwaarts terug door de Ulica Lipowa naar het voormalig raadhuis.

De geboorteplaats van het Esperanto

Al eeuwenlang kent Białystok een bijzonder mozaïek van culturen, religies en talen. In de 19de eeuw telde de stad 30.000 inwoners, van wie 3000 Polen, 18.000 Joden, 5000 Duitsers en 4000 Russen. Deze verscheidenheid was terug te zien in de maatschappelijke en professionele structuur: de 'intellectuelen' drukten zich uit in het Pools, de arbeiders in het Duits, de kooplieden in het Hebreeuws en de boeren in het Wit-Russisch, terwijl het Russisch de officiële taal was. Deze diversiteit zonder eenheid inspireerde de oogarts **Ludwik Zamenhof** (1859) tot het ontwikkelen van een gemeenschappelijke taal: toen hij 28 was, bedacht hij het **Esperanto**. Hij vertaalde Shakespeare, Gogol en de Bijbel. In 1917 overleed hij in Warschau. Tegenwoordig wordt het Esperanto gedoceerd op bijna 150 universiteiten over de hele wereld.

Voormalig raadhuis (DAWNY RATUSZ)

Het raadhuis dateert uit de 17de eeuw en herbergt tegenwoordig het **Regionaal Museum van Podlachië** (Muzeum Podlaskie – *Ul. Rynek Kościuszki 10 - ☎ 85 742 77 31 of 509 336 740 - www.muzeumpodlaskie.pl - dag. beh. ma mei-sept.: 10.00-18.00 u (okt.-april 17.00 u) - PLN 14*), interessant vanwege de bijzondere kelder die gewijd is aan de genoegen van de wijn.

★ **Orthodoxe kerk Sint-Nicolaas-de-Wonderdoener**

(KOŚCIÓŁ ŚW. MIKOŁAJA)

Deze kerk uit 1843 aan de Lipowa herinnert eraan dat Białystok de Poolse stad is met de meeste orthodoxe inwoners, ongeveer 80.000.

De weg komt uit op het Onafhankelijkheidsplein, met daarop de monumentale **moderne Sint-Rochuskerk**. Hoewel de eerste steen ervan gelegd werd in 1927, werd de kerk pas voltooid in 1946. Hij heeft de vorm van een ster en een 8 m hoge klokkentoren.

In de Warszawska-sstraat, bij de kathedraal en het Branicki-paleis, staan voorbeelden van **paleizen** die zijn **gebouwd voor ondernemers** uit Warschau en Łódź, die hebben bijgedragen aan de economische dynamiek van de streek.

In de omgeving

REGIOKAART (BLZ. 220-221)

★★ **In het spoor van de islamitische tataren** D2

De eerste Tataren kwamen aan het begin van de 15de eeuw naar de Litouwse en Poolse gebieden. Nadat ze hadden gevochten tegen christelijke legers, kregen sommigen toch asiel in Litouwen. Ze vochten aan Poolse kant tegen de Duitse Orde, vooral in de Slag bij Grunwald. Omdat koning Jan III Sobieski in 1679 geen geld voor hun soldij had, bood hij hun grond aan in Podlachië. Hun afstammeligen leven nu in Kruszyniany en Bohoniki, kleine dorpen rond een moskee en een begraafplaats. Bij religieuze feesten komt de familie terug uit Warschau, Gdańsk of Białystok. Vóór 1939 waren er tien dorpen, maar de nazi's en de communisten brandden de moskeeën plat en de mensen moesten vluchten

Sokółka D2

📍 40 km ten noordoosten van Białystok, via weg 19.

Streekmuseum van Sokółka (Muzeum Ziemi Sokólskiej) – *Ul. Piłsudskiego 2 - ☎ 690 333 590 - www.muzeumziemisokolskiej.pl - di-vr 9.00-16.00, za 10.00-*

15.00 u - PLN 10. Hoewel het museum klein is, geeft het een goed inzicht in de achtergrond van de Tataren in Podlachië.

Bohoniki D2

► Volg vanuit Sokółka weg 674 over ongeveer 3 km naar Krynki.

De moskee verrees in 1900 en is volledig gerestaureerd. De begraafplaats ligt aan de rand van het dorp, links aan het eind van een bomenlaan.

Kruszyniany D2

► Ga naar Krynki en rijd vervolgens ongeveer 10 km naar het zuiden.

De moskee werd gebouwd aan het eind van de 19de eeuw en is daarmee de oudste van Polen. Op de begraafplaats, in een klein bos achter de moskee, liggen graven uit het eind van de 17de eeuw.

i Praktisch

Inlichtingen

Toeristenbureau (Regionalne Centrum Informacji Turystycznej) – Ul. Odeska 1 - ☎ 85 732 68 31 - www.podlaskieit.pl.

Aankomst en vertrek

Treinstation (Dworzec Kolejowy/ PKP Białystok Główny) – Ul. Kolejowa 26 - Frequentie treinverbindingen met Warschau

(2.10 uur) en zeer geregelde verbindingen met andere steden zoals Poznań (5 uur) en Wrocław (6.50 uur).

Busstation (Dworzec Autobusowy) – Ul. Bohaterów Monte Cassino 8. Er rijden talloze bussen vanuit Białystok naar Warschau (2.10 uur), Krakau (7 uur) Wrocław (7.50 uur) en Gdańsk (6.30 uur). Vanuit Białystok kun je ook de buurlanden bereiken: Wit-Rusland en Litouwen.

2

📍 Adresboekje

Uit eten

Doorsneeprijzen

Tatarska Jurta – Kruszyniany 58 - 16-120 Krynki - ☎ 85 749 40 52 - www.kruszyniany.pl - di-zo, alleen lunch - hoofdgerecht PLN 30/65 - 6 kamers. Dżenneta Bogdanowicz onthaalt je hartelijk in haar huis, tegenover de moskee. Haar Tataarse maaltijden, met soep en pasteiën, zijn eenvoudig en zeer voedzaam.

Overnachten

Doorsneeprijzen

Hôtel Branicki – Ul. Zamenhofska 25 - ☎ 85 665 25 00 - www.hotelbranicki.com.pl - ☎ 📍 - 36 kamers, 4 suites PLN 320/480 🚗. Mooi en voor het duurste segment van de markt (sauna, sigarenclub, nachtclub). Het ligt in een rustige straat, dicht bij het stadscentrum.

Nationaal Park van de Biebrza ★★

Biebrzański Park Narodowy

De korte rivier de Biebrza, die ontspringt tussen Białystok en Augustów, stroomt door een moerassig gebied. Dit grillige landschap is een ideaal leefgebied voor elanden en bevers, maar ook voor vogels, die zich er in alle seizoenen helemaal thuis voelen. Wie graag vogels observeert of van wandelen houdt, wordt hier niet teleurgesteld – maar trek wel je laarzen aan!

📍 Ligging

Provincie Podlachië

REGIOKAART CD2 (BLZ. 220-221) –
Michellinkaart 720 C16.

👤 Aanraders

De ooievaarsnesten, afhankelijk van het seizoen soms bebroed, en een wandeling door het park.

🕒 Planning

Trek twee dagen uit om het hele park te zien, en een halve dag voor een bezoek aan Tykocin.

👨👩 Met het gezin

De rustige kanotocht stroomafwaarts op de rivier de Biebrza zal de kinderen zeker bevallen.

📍 Adresboekje blz. 233

Wandelen

📍 Ul. Złota 2 - Tykocin - ☎ 85 718 16 06 - www.facebook.com/port.kultury.tykocin. Voor je het park in trekt, is een bezoek aan het informatiecentrum verplicht. Het ligt in het midden van het reservaat, op de oever tegenover het dorp Goniądz, waar de route hieronder begint (Osowiec-Twierdza 8 - ☎ 85 738 06 20 - www.bbpn.gov.pl - 8.00-17.00 u; half sept.-half april: ma-vr 7.30-15.30 u - PLN 10, toegangspas voor meerdere dagen mogelijk). Je vindt er folders en kaarten, je kunt er een gids reserveren en kano's of kajaks huren. Door het park loopt 502 km aan gemarkeerde wandelpaden, drie fietsroutes en 137 km aan vaarroutes. Voor de paden door het Rode Moeras moet je apart betalen (dezelfde prijs als de entreeprijs van het park). Let op: in de lente kunnen de routes door de moerassen moeilijk begaanbaar zijn.

Het zuiden van het park per auto

📍 Door het park zelf lopen geen wegen, maar er loopt een weg van circa 100 km rondom het park. Vertrek vanuit Goniądz, rijd in zuidwestelijke richting naar Radziłów en vervolgens via Brzostowo en Burzyn naar Wizna. Ga 12 km na Wizna, op de weg naar Kurpiki, noordwaarts richting Laskowiec en dan via Gugny terug naar Goniądz.

Sommige dorpen liggen een paar honderd meter van de weg. Je kunt dan het beste de auto parkeren en verder gaan lopen, omdat die dorpen vaak met hun